

ANALIZA GRADULUI DE ADECVARE, DE ACHITARE ȘI DE RETRAGERE A CAPITALULUI SOCIAL ÎN SOCIETĂȚI PE ACȚIUNI**ANALYSIS OF DEGREE OF ADEQUACY, PAYMENT AND WITHDRAWAL OF SOCIAL CAPITAL IN JOINT STOCK COMPANIES**

CZU: 657.41:334.722.8

ȚIRIULNICOVA Natalia*Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova**e-mail: tiriulnicova.natalia@ase.md*

Abstract. For any joint stock company, the formation of sufficient social capital is necessary for gaining trust of investors, creditors and other factors of decision in the prospects of carrying out economic activity. This article examines ways to analyze some aspects related to the formation of the social capital of the joint stock company, namely: the degree of adequacy of the social capital compared to the minimum amount established by the law, the degree of payment and withdrawal of social capital. The application of the proposed rates for the analysis of these aspects will contribute to the elaboration of reasoned decisions regarding the modification of the social capital, the acquisition or redemption of shares and other decisions related to the formation and use of social capital in joint stock companies.

Cuvinte-cheie: capital social, societate pe acțiuni, rata de adecvare, rata de achitare, rata de retragere.

JEL Classification: M 40, M 49.

Introducere.

Importanța cercetării științifice a procedurilor de analiză ale capitalului social în societăți pe acțiuni se bazează pe necesitatea aplicării rezultatelor obținute în urma analizei pentru elaborarea și adoptarea deciziilor relevante de către deținătorii reali de acțiuni, investitorii potențiali, creditorii, reprezentanții organelor de supraveghere și alți factori de decizie. În particular, deciziile întemeiate cu privire la procurarea, păstrarea sau vânzarea acțiunilor, de acordare a creditelor și împrumuturilor societății pe acțiuni depind, în mare parte, de mărimea nominală a capitalului social, de gradul real de achitare a acestuia, precum și de nivelul de retragere a capitalului social de către societate pe acțiuni.

Caracterul specific al cadrului normativ care reglementează formarea și utilizarea capitalului social în societăți pe acțiuni, dictează alegerea prudentă a surselor de informații și procedurilor analitice care pot oferi rezultate credibile pentru procesul decizional.

Conținutul de bază al articolului.

În procesul analizei capitalului social al societății pe acțiuni în primul rând se apreciază caracterul adecvat al mărimii acestuia în comparație cu cerințele minime stabilite de legislația în vigoare.

Actualmente, capitalului social al societății pe acțiuni nu poate fi mai mic de 20 000 lei [1, art. 40 al. (2)]. Este de menționat, că cerințele minime nu rămân mereu constante, fiind periodic aduse în corespundere cu condițiile contemporane. Astfel, la 20 februarie 2020 a fost aprobată Legea nr. 18 care a introdus o serie de modificări în Legea privind societățile pe acțiuni nr. 1134/1997, racordând prevederile acesteia la standardele europene. Legea nr. 18/2020 intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2021 și stabilește creșterea graduală a mărimii minime a capitalului social în felul următor: la sfârșitul anului 2021 capitalul social al societății pe acțiuni nu poate fi mai mic de 120 000 lei, la sfârșitul anului 2022 – de 360 000 lei și la sfârșitul anului 2023 – de 600 000 lei [2, art. II].

În acest context, în cadrul analizei esre relevantă aplicarea metodei ratelor pentru compararea valorii capitalului social stabilită în statutul societății pe acțiuni și reflectată, corespunzător, în bilanțul entității, cu cerințele stabilite de legislația. Capitalul social al societății pe acțiuni poate să aibă o valoare mult mai mare decât mărimea minimă (valabilă la o dată anumită). Pentru aprecierea proporției dintre acești doi indicatori se propune calcularea următoarei rate:

$$\text{Rata de adecvare a capitalului social} = \frac{\text{Capital social}}{\text{Mărimea minimă a capitalului social}}$$

Nivelul supraunitar sau subunitar al acestei rate demonstrează corespunderea ori, respectiv, necorespunderea mărimii capitalului statutar al societății pe acțiuni cu cerințele legii. Acest tip de analiză devine deosebit de important în următoarele situații:

- la înființarea societății pe acțiuni;
- la elaborarea deciziilor privind diminuarea capitalului social;
- la transformarea (reorganizarea) entităților din alte forme organizatorico-juridice în societăți pe acțiuni;
- la adresarea societății pe acțiuni către organele împuternicite pentru obținerea licențelor, autorizațiilor etc.;
- la încheierea contractelor de credit, de împrumut, de leasing (arendă, locațiune), de asigurare;
- la participarea în concursuri (tenderuri) de privatizare, de investiții și în multe alte cazuri.

Mărimea capitalului social indicat în actele de constituire ale societății pe acțiuni nu întotdeauna coincide cu valoarea aporturilor depuse în realitate de către proprietari (acționari) în contul achitării acțiunilor. De aici rezultă necesitatea comparării mărimii nominale și reale a capitalului social. În acest scop se propune calcularea și se interpretarea următoarei rate:

$$\text{Rata de achitare a capitalului social} = \frac{\text{Capital social} - \text{Capital nevărsat}}{\text{Capital social}}$$

Gradul cel mai favorabil al ratei în cauză alcătuiește 1. În cazul nivelului subunitar al acesteia, în cadrul analizei urmează verificată respectarea reglementărilor (restricțiilor) stabilite de legislația în vigoare privind achitarea capitalului social al societății pe acțiuni:

- la înființarea societății pe acțiuni mijloacele bănești în contul achitării acțiunilor se depun de către fondatori la conturile bancare provizorii (în temeiul contractului de societate sau declarației de constituire a societății) pînă la înregistrarea de stat a societății [1, art. 34 al. (4)];
- la înființarea societății pe acțiuni aporturile nebănești în contul achitării acțiunilor se predau prin act de predare-primire de către fondatorii organului executiv al societății în termen de **o lună** de la data înregistrării de stat a societății [1, art. 34 al. (5)];
- fondatorii poartă răspunderea în limita părții neachitate a aporturilor nebănești, pentru obligațiile societății apărute după înregistrarea ei de stat [1, art. 34 al. (6)];
- la majorarea capitalului social aporturi în natură se varsă în termenul stabilit de adunarea generală, dar nu mai târziu de **60 de zile** de la adoptarea hotărârii de majorare a capitalului social [3, art. 253 al. (5)].

Astfel, în cazul nivelului subunitar al ratei de achitare a capitalului social, materialele analitice trebuie să conțină informații cu privire la acționarii care au datorii față de societate pe acțiuni cu privire la achitarea acțiunilor, precum și la vechimea acestor datorii. Analiza ratei în cauză este deosebit de importantă pentru societățile pe acțiuni noi (care funcționează mai puțin de un an) și societățile care în cursul perioadei de raportare au majorat capitalul social.

Asupra mărimii reale a capitalului social, în afară de nivelul de achitare, influențează, de asemenea, gradul de retragere a acestuia. În societățile pe acțiuni capitalul retras apare în urma următoarelor operațiuni:

- **achiziționarea** de la acționari la propunerea societății a acțiunilor sale plasate [1, art. 78].;
- **răscumpărarea** acțiunilor la cererea acționarilor [1, art. 79].

Acțiunile achiziționate și/sau răscumpărate, altfel numite "acțiunile de tezaur", nu dau dreptul la vot în adunarea generală a acționarilor, dreptul la primirea dividendelor și a unei părți din bunurile societății în cazul lichidării acesteia. Aceste acțiuni și formează capital retras al societății pe acțiuni [1, art. 13].

Pentru aprecierea nivelului relativ a capitalului retras în comparație cu mărimea capitalului social al societății pe acțiuni se propune calcularea și se interpretează următoarei rate:

$$\text{Rata de retragere a capitalului social} = \frac{\text{Capital retras}}{\text{Capital social}}$$

Gradul de retragere egal cu zero, adică lipsa totală a capitalului retras, reprezintă un caz cel mai favorabil din punct de vedere al stabilității financiare a societății pe acțiuni. În cazul existenței capitalului retras, în procesul analizei urmează să fie verificată respectarea reglementărilor (restricțiilor) stabilite de legislația în vigoare privind retragerea capitalului social al societății pe acțiuni, și anume:

- **valoarea nominală** a acțiunilor de tezaur nu poate depăși 10% din capitalul social al societății [1, art. 13 al. (6)].;
- în caz de încălcare a cerinței privind 10%, societatea este obligată să înstrăineze acțiunile de tezaur în cel mult un an de la data încălcării cerinței menționate. Acțiunile care nu au fost înstrăinate în acest termen trebuie anulate, societatea fiind obligată să reducă corespunzător capitalul său social [1, art. 13 al. (7)].

La verificarea respectării cerinței privind 10% este necesar de luat în considerație faptul că, potrivit prevederilor SNC "Capital propriu și datorii", acțiunile retrase (achiziționate sau răscumpărate) se contabilizează la **valoarea efectivă** de achiziționare sau răscumpărare [4, pct.16].

Deci, în cazul în care acțiunile de tezaur au fost achiziționate sau răscumpărate la valoarea diferită de cea nominală, pentru verificarea cerinței privind 10%, rata de retragere a capitalului social trebuie să fie calculată în modul următor:

$$\text{Rata de retragere a capitalului social} = \frac{\text{Valoarea nominală a acțiunilor achiziționate și/sau răscumpărate}}{\text{Capital social}}$$

Dacă în urma analizei s-a depistat că rata de retragere a capitalului social este mai mare de 10%, materialele analitice trebuie să conțină informațiile cu privire la vechimea operațiunilor de retragere a acțiunilor.

Nivelul ridicat al ratei de retragere a capitalului social poate cauza dificultăți în privința finanțării activității economice a societății pe acțiuni. Analiza acestei rate devine deosebit de importantă pentru:

- societăți pe acțiuni care pregătesc operațiuni de achiziționare sau răscumpărare a acțiunilor;
- societăți pe acțiuni care au intenții de autolichidare;
- societăți pe acțiuni care au intrat în proces de insolvență prin procedură de faliment.

În situații de autolichidare sau insolvență, creșterea gradului de retragere a capitalului social reprezintă încălcarea drepturilor creditorilor și proprietarilor, investițiile cărora rămân în circuitul economic al entității.

Modul de calculare și de interpretare a ratelor menționate anterior este ilustrat în exemplul convențional prezentat mai jos.

Exemplu. Entitatea "ABC" SA examinează gradul de adecvare, de achitare și de retragere a capitalului social în anul 2021. Modul de calculare a ratelor indicate este redat în tabelul 1.

Tabelul 1. Calculul ratelor de adecvare, de achitare și de retragere a capitalului social al entității "ABC" SA

Nr. crt.	Indicatori	La 01.01.2021	La 31.12.2021
1	Mărimea minimă a capitalului social conform legislației în vigoare, lei	20 000	120 000
2	Capital social, lei	180 000	1 400 000
3	Capital nevărsat, lei	-	(300 000)
4	Capital retras, lei	85 000	-
5	Valoarea nominală a acțiunilor achiziționate și răscumpărate, lei	14 400	-
6	Rata de adecvare a capitalului social, coef. (rd.2 : rd.1)	9,00	1,25
7	Rata de achitare a capitalului social, coef. [(rd.2 – rd.3) : rd.2]	1,00	0,79
8	Rata de retragere a capitalului social, % [(rd.5 : rd.2) x 100%]	8,00	-

Întrucât entitatea „ABC” acționează sub formă organizatorico-juridică de societate pe acțiuni, gradul de adecvare a capitalului social al acesteia se apreciază în comparație cu mărimea minimă stabilită de legislația în sumă de 20 000 lei la 01.01.2021 și 1 200 000 lei – la 31.12.2021. Datele tabelului 1 atestă faptul că valoarea nominală a acțiunilor plasate de această societate pe acțiuni depășește considerabil cerințele indicate mai sus. Așadar, se constată adecvarea totală a capitalului social al societății pe acțiuni „ABC” în comparație cu prevederile legislației, fapt ce se datorează plasării acțiunilor emisiunii suplimentare în decembrie 2021 în valoarea nominală de 100 000 lei.

Inexistența datoriilor acționarilor aferente achitării acțiunilor plasate (capitalul nevărsat este egal cu zero) confirmă nivelul cel mai înalt de achitare a capitalului social la începutul anului 2021. Până la sfârșitul acestui an rata de achitare a capitalului social a degradat până la 79%, ceea ce se explică prin datoria unor acționari de a vărsa aporturi în natură în valoare de 300 000 lei până la 25 ianuarie 2022.

La începutul 2021 la societății pe acțiuni „ABC” a fost înregistrat capitalul retras în sumă de 85 000 lei. Valoarea nominală a acțiunilor retrase a alcătuit 14 400 lei, ceea ce constituia 8 % din capitalul social și se încadra în cerințele stabilite de legislația (10%). În cursul anului 2021 acțiunile de tezaur au fost înstrăinate și la sfârșitul acestei perioade de gestiune rata de retragere a capitalului social este la nivelul cel mai favorabil, adică egală cu zero.

În ansamblu gradul de adecvare, de achitare și de retragere a capitalului social al societății pe acțiuni „ABC” în anul 2021 se apreciază pozitiv.

Concluzii.

Generalizând cele expuse mai sus, este de subliniat importanța analizei capitalului social al societăților pe acțiuni pentru elaborarea și adoptarea deciziilor relevante de către deținătorii reali de acțiuni, investitorii potențiali, creditorii și alți factori de decizie. În procesul analizei este necesar de luat în considerație caracterul specific al cadrului normativ care reglementează formarea și utilizarea capitalului social în societăți pe acțiuni. Ținând cont de cerințele legislației în vigoare, o atenție sporită trebuie acordată examinării și aprecierii gradului de adecvare a capitalului social al societății pe acțiuni în comparație cu mărimea minimă, gradului de achitare și de retragere a capitalului social. Aplicarea ratelor propuse pentru analiza acestor aspecte, va contribui la elaborarea deciziilor argumentate privind modificarea capitalului social, achiziționarea sau răscumpărarea acțiunilor și altor decizii aferente formării și utilizării capitalului social în societăți pe acțiuni.

Bibliografie:

1. Legea privind societățile pe acțiuni nr. 1134-XIII din 02.04.1997.
2. Legea nr. 18 din 20.02.2020 pentru modificarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni.

3. Codul Civil al Republicii Moldova nr.1107 din 06.06.2002.
4. Standardul Național de Contabilitate ”Capital propriu și datorii” aprobat prin ordinul ministrului finanțelor № 1533 din 22.10.2013